

פרשת נח תשפ"ה
המבול וההפלה

רש"י

(א) **שפה אחת** - לשון הקודש : **ודברים אחדים** - באו בעצה אחת ואמרו לא כל הימנו שיבור לו את העליונים, נעלה לרקיע ונעשה עמו מלחמה. דבר אחר על יחידו של עולם. דבר אחר ודברים אחדים, אמרו אחת לאלף ושש מאות חמשים ושש שנים הרקיע מתמוטט כשם שעשה בימי המבול, בואו ונעשה לו סמוכות : (ב) **ויהי בנסעם מקדם** - שהיו יושבים שם, כדכתיב למעלה (י ל) ויהי מושבם וגוי הר הקדם, ונסעו משם לתור להם מקום להחזיק את כלם, ולא מצאו אלא שנער : (ג) **איש אל רעהו** - אומה לאומה, מצרים לכוש [וכוש לפוט] ופוט לכנען : **הבה** - הזמינו עצמכם. כל הבה לשון הזמנה הוא, שמכינים עצמן ומתחברים למלאכה, או לעצה, או למשא. הבה, הזמינו אפרייליי"ר בלע"ז [להיכון] : **לבנים** - שאין אבנים בבבל, שהיא בקעה : **ונשרפה לשרפה** - כך עושין הלבנים שקורין טיוליי"ש בלע"ז [רעפים], שורפים אותן בכבשן : **לחמר** - לטוח הקיר : (ד) **פן נפוץ** - שלא יביא עלינו שום מכה להפיצנו מאכן : (ה) **וירד ה' לראות** - לא הוצרך לכך, אלא בא ללמד לדיינים שלא

בראשית פרק י"א

(א) ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים : (ב) ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה בארץ שניער וישבו שם : (ג) ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ונתהי להם הלבנה לאבן והחמר היתה להם לחמר : (ד) ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני כל הארץ : (ה) וירד יקוק לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו בני האדם : (ו) ויאמר יקוק הן עם אחד ושפה אחת לכלם וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות : (ז) הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו : (ח) ויפץ יקוק אתם משם על פני כל הארץ ויחדלו לבנת העיר : (ט) על פן קרא שמה **בבל** כי שם בבל יקוק שפת כל הארץ ומשם הפיצם יקוק על פני כל הארץ :

ירשיעו הנדון עד שיראו ויבינו. במדרש רבי תנחומא (אות יח) : **בני האדם** - אלא בני מי, שמא בני חמורים וגמלים, אלא בני אדם הראשון שכפר את הטובה ואמר (ג יב) האשה אשר נתתה עמדי, אף אלו כפרו בטובה למרוד במי שהשפיעם טובה ומלטם מן המבול : (ו) **הן עם אחד ושפה אחת** - כל טובה זו יש עמהן, שעם אחד הם ושפה אחת לכולם, ודבר זה החלו לעשות : **החלם** - כמו אמרם, עשותם, התחילו הם לעשות : **לא יבצר מהם וגוי לעשות** - בתמיה. יבצר לשון מניעה, כתרגומו, ודומה לו (תהלים עו יג) יבצור רוח נגידיים : (ז) **הבה נרדה** - בבית דינו נמלך, מענותנותו היתירה : **הבה** - מדה כנגד מדה, הם אמרו הבה נבנה, והוא כנגדם מדד ואמר הבה נרדה : **ונבלה** - ונבלבל. נו"ן משמש בלשון רבים, וה"א אחרונה יתירה כה"א של נרדה : **לא ישמעו** - זה שואל לבנה וזה מביא טיט, וזה עומד עליו ופוצע את מוחו : (ח) **ויפץ ה' אותם משם** - בעולם הזה. מה שאמרו פן נפוץ, נתקיים עליהם, הוא שאמר שלמה (משלי י כד) מגורת רשע היא תבואנו : (ט) **ומשם הפיצם** - למד שאין להם חלק לעולם הבא. וכי אי זו קשה, של דור המבול או של דור הפלגה, אלו לא פשטו יד בעיקר, ואלו פשטו יד בעיקר כביכול להחלם בו, ואלו נשטפו, ואלו לא נאבדו מן העולם. אלא שדור המבול היו גזלנים והיתה מריבה ביניהם לכך נאבדו, ואלו היו נוהגים אהבה וריעות ביניהם, שנאמר שפה אחת ודברים אחדים. למדת ששנאו המחלוקת וגדול השלום :

שפת אמת לפרשת נח [שנה תרמ"ה]

במד' אף הוא אינו כדאי אלא שמצא חן. ובודאי לא על חנם מצא חן. אך הענין עפ"י המד' לוי' חן הם לראשך ע"ש פ' תצא המצות מלוין אותך. דעיקר תולדותיהם של צדיקים מצוות ומעש"ט דכ' אמרו צדיק כי כו' פרי מעלליהם יאכלו פ"י שהצדיק מקשר כל המעשים בשרש העליון ועי"ז עושה תולדות. כי בכל דבר יש טוב הגנוז בו כדכתיב בכל מע"ב וירא אלקים כי טוב ועי"י המצות ומעש"ט מקשרין הכל בנקודה הגנוזה הנ"ל ואז חל חן מקח על בעליו. וז"ש אותך ראיתי צדיק כו' בדור הזה דהיינו בעת הבריאיה ראה הקדוש ברוך הוא שהוא יהי צדיק דור הזה. ולכן לא כתיב כאן תמים כי התמימות הוא שלימות האדם למטה שאינו משתנה מאותו חלק המיוחד לו בעת הבריאיה. ובכאן הכי מדבר מחלק שרשו. שראה הקדוש ברוך הוא אותו מתחילתו. כמ"ש אותך ראיתי. הוא האות שלו. שהצדיק הוא אות ועדות על הבורא ית' : בענין דור המבול והפלגה ההפרש ביניהם שדור המבול היו נמשכים רק אחר הגשמיות והגוף ולכן נאבדו לגמרי כמ"ש ימותו ולא בחכמה. ודור הפלגה היו מתחכמין יותר מדאי ולא החזיקו באמונה מחמת החכמה. והי' החטא בשכל ונפש דכ' הן עם אחד כו' שהיה להם כח האחדות ולשון הקודש. ובאמת כל החכמה תלוי בראת ה' כמ"ש כל שיראת חטאו קודמת כו'. ועל ב' אלו נשאר בבני"ב ב' אותות אות המילה שחתם בבשרינו הוא שלא להיות נמשך אחר הגוף לגמרי. ואות תפילין וש"ק הוא להתקשר. ולבטל אליו ית' כל החכמה והשכל :

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.